

תוכן העניינים

9	1. כשתתעורר תדע הכול
26	2. היכן שיש מים יש חיים
35	3. כסף זה מנגו
47	4. כל שראיתי זה את עצמי
57	5. זו ששזרת את חוטי המציאות
69	6. תשוקות חיים שמתחברות
79	7. זה
91	8. מרבד של פנינים
98	9. יולי
112	10. חוות ההווה המתמשך
136	11. רגש שאינו מרומם - מקורו בריחוק מההרמוניה
146	12. במעמקי האדמה
159	13. ברוח שתיצור כוונתו את וילונות ההסתרה יעיף
173	14. כאן שוכנים אבא, אימא וסבתא בהרמוניה מלאה
184	15. מים שנותנים חיים
195	16. אבדה להם הסיבה האמיתית לחיות
210	17. אין אדם שליכו אינו חי
221	18. אין לי מושג
234	19. כמה נחת ושלווה שמקלחת יכולה לעשות
236	20. אמצע הביקור שלי הגיע
238	21. כל מבוקשנו הוא להיות אהובים

256	22. ההגדה
266	23. יהלומים
277	24. הצרכים של כולנו דומים
288	25. המסיבה
294	26. כל שעליך לעשות הוא להיות קשוב
299	27. עתיק יומין
	28. שני המשולשים התחברו זה לזה והפכו
316	למגן דוד זוהר
321	29. בואו הביתה
327	30. כולם עכשיו כאן
333	31. הטקס
341	32. מקודש מקודש מקודש
350	33. היינו האהבה עצמה
352	34. החיוך שלה נסך כעת שלווה בכול
	35. רעיונות רוכבים על אלומה של אור
354	והופכים למציאות
361	36. מתיקות הלב היא ההרמוניה בהתגלמותה
371	37. עד שהספינה הכבדה תשנה כיוון
379	38. גם אתם התברכתם
388	39. היינו שני כדורי אור שידעו שהם אחד
390	40. לא יהיה יותר אז
395	41. היום האחרון
398	42. תודעת הרעיון
407	43. ההרמוניה תביא מזור לכול

412	הים	44.
427	היכל הכיסאות	45.
432	הארוחה האחרונה	46.
446	זמן להיפרד	47.
448	האהבה ידעה רק לאהוב	48.
450	תיקון עולם	49.
452	תל אביב	50.
457	הכאב והמעמסה הורגשו היטב	51.
460	עלי הכותרת של ליבי נפתחו ונפתחו	52.
467	מידע על הסופר	

1. כשתעורר תדע הכול

האמת היא שאני לא יודע איך כל זה התחיל, אבל אני יכול לומר בביטחון שזה שינה את חיי מקצה אל קצה. ומכיוון שאני אדם כה רגיל, כה פשוט, אם זה שינה את החיים שלי, אז קיים סיכוי שזה ישפיע גם עליכם. החוויה הייתה כה חזקה ומרשימה שהרגשתי שאני לא יכול להשאירה רק אצלי בלי לשתף גם אתכם, הקוראים. אז התיישבתי מול המחשב והתחלתי לכתוב. אני מקווה שזה ישפיע עליכם כמו שזה השפיע עליי כי זה ממש חשוב. אלה החיים שלנו. בעצם, עתידה של האנושות כולה.

היה זה יום רגיל באמצע חודש אוגוסט, שיאו של קיץ. יצאתי אחר הצהריים לבלות עם חברים. הלכנו לחוף הים ולאחר מכן התיישבנו לאכול. חבריי ואני תמיד עושים דברים ביחד. משתפים ומספרים הכול. אנחנו קבוצה קטנה של גברים שמכירים שנים רבות. המזל שיחק לנו ונשארו קרובים עוד מבית הספר היסודי. מעניין איך הם יגיבו כשיקראו את מה שאני כותב. עד עכשיו לא העזתי לספר להם. בעצם לא העזתי לספר לאף אחד.

לקראת ערב חזרתי הביתה עייף מהיום העמוס והמהנה. ישבתי מול הטלוויזיה ובאיזה שהוא שלב חשתי עייף. התקלחתי ונכנסתי למיטה. פתאום העיניים שלי נהיו כבדות וכל שרציתי היה להניח את ראשי על הכר ולנוח. להירדם. וכך עשיתי. השתרעתי על הסדין הקר והמרענן, התכסיתי בשמיכת הקיץ הקלילה, כמנהגי הודיתי על היום שהיה וצללתי פנימה אל תוך השקט, אל מסתרי הלילה הקסום.

אומרים שיש מספר סוגי חלומות: הפשוטים ביותר, היומיומיים שבהם שכלנו ממשיך את חוויות היום שעבר, רק שבליילה יש לו חופש רב יותר להתבטא, כי הרי עולם החלומות הוא תיאורטי ואין לשכל כל מגבלה מלהגשים בו את שירצה. חלומות מסוג זה לעיתים מותירים אותנו בבוקר שלמחרת בתחושת חוסר שקט וטרודים יותר משהיינו כשנשכבנו לישון. בלילה, בחלום, מתעוררים מצבים, דמויות ורגשות מחיינו והמוח שפעל בלי הפסקה במשך כל היום, ממשיך לפעול גם בלילה. בחלומות מהסוג השני אנו ממצייאים מציאות חדשה, כזו שאינה קשורה לכלום, ומאפשרים לה להתפתח ככל שדמיוננו מסוגל. האם זו הזיה או מציאות? מי יודע ולמי זה משנה. הלילה עמוס בחוויות תעופה, קרבות במלחמה, רומנטיקה, עושר, אושר ומה לא.

יש הטוענים שיש סוג שלישי של חלומות, נדיר יותר, הנקרא חלומות נבואיים. בחלום כזה אתה עוצם את העיניים וברגע שהחוויה מתחילה אתה יודע שאתה לא ממש ישן ולא ממש ער. נולדת בו מציאות חדשה, אשר קשורה בד בבד למציאות היומיומית עכשיו ולמציאות היומיומית העתידית. הדבר דומה למצב שבו קיבלת כרטיס כניסה זמני וחד-פעמי (ביותר) לאגף האח"מים של מי שנמצא מאחורי הקלעים של הקיום הזה שלנו, שנקרא חיים, ומגלים באוזנך סוד. בבוקר אתה מתעורר ויודע שישנת, כי הנה אתה במיטה בין השמיכות, אבל אתה גם יודע שהצצת אל העולם שמעבר. הזוי, אך לגמרי אמיתי.

איזה סוג חלום מהשלושה חלמתי באותו לילה, אינני יודע. אולי שילוב של השלושה. החלום היה המשך של חוויית היום שלי כי נכחתי בו בכל רגע ורגע. החוויה שחוויתי הייתה מאוד קיצונית ועוצמתית הן מבחינה רגשית והן במראות שראיתי. למעשה היא הייתה דומה לנסיעה לחוץ-לארץ, למדינה בעלת תרבות שונה, שמלווה בתחושה של פליאה מתחילת הטיול ועד סופו.

ומעבר לכך, ראיתי שם דבר מה שאני יודע, פשוט יודע, שהוא הסוד הכמוס של עצם קיומנו, של המהות העמוקה ביותר של האנושות.

אני כותב מילים אלו ושערות גופי סומרות. אינני יודע מדוע, אך ניתנה לי זכות גדולה לראות, אבל לא רק לראות, אלא גם לדעת שעלי להעביר את כל זאת הלאה - אליך ואלייך - לכולנו, לכל הולכי על שתיים שעל פני האדמה הזו.

אם אכן מה שראיתי שם אפשרי, חיינו רחוקים מרחק גדול מהאופן שאנו תופסים אותם. ניתנה לי הזכות להציף לנבכי החיים של יצורי אנוש שנראים לחלוטין כמונו, אבל שם... שם הם חיים בשלמות אמיתית. שם הם חיים בהרמוניה. בהרמוניה עם הכול. החיים שם הם חיבוק אחד גדול.

כולם שם יפים, לא כמו בפרסומות אצלנו, אלא יפים כי הם קורנים. הם לא מדברים מהפה ולא מביטים בעיניים. זה עשוי להישמע מוזר, אך התחושה היא שהכול נובע אצלם מהלב. כבר גלשתי לתיאור הפרטים ואלו יראו אף מוזרים יותר אם לא אתחיל מהתחלה. בטח אחזור אחר כך לתיאור יופיים של האנשים שראיתי. יופי שכזה לא שוכחים כל כך מהר.

הלכתי לישון בדירתי בתל אביב ונדמה שמעט לאחר שעצמתי את עיניי, התעוררתי שוב, רק במקום אחר השונה מאוד מהעיר הגדולה. התעוררתי בעודי שוכב על הגב. חשתי נגיעה קלה על כף ידי, נגיעה רגישה ועדינה שלווה במילים רכות - בן. קום. בוא איתי ואראה לך.

מי זה? מי זאת? מה זה? שכבתי בלי מזרון תחתיי, אבל נוח לי. מעין אור דמדומים, לא מסנוור ולא חשוך. התאורה הייתה נעימה. ריחות חזקים של טבע הגיעו לאפי. ואז נגיעה קלה נוספת בכף ידי, מעין ליטוף מזמין ואחריו נשמעו המילים. מילים שחדרו פנימה לליבי כי

נבעו מלב כל כך אוהב: לאט-לאט, בן. אתה בוודאי מופתע ממה שקורה כאן. אבל אל דאגה, אני איתך. אני מכירה אותך כבר זמן רב למדי ועוקבת אחריך מהעולם שלי. חיכיתי לרגע הזה שבו אוכל להזמין אותך לבקר. ידעתי שאתה רוצה זאת ולכן זה לא היה ממש קשה, אך בכל זאת, הנה זה קורה וזה לבטח מפתיע מאוד ובלתי צפוי.

הקול היה כה נעים ומלטף, המגע כה רך, והמילים - היא מכירה אותי ועוקבת אחריי מעולמה. איפה אני? מה קורה פה? אומנם הרגשתי קצת פחד בליבי ומשהו ישן ומוכר רצה לעצום את עיניי בחוזקה ולהתעורר בדירתי המוכרת, אבל קול שקט והחלטי מאוד אמר לי בתוכי - לזה חיכיתי כל חיי. אין כל סיכוי שאחמיץ זאת כעת. הקול הזה בתוכי היה לי מוכר. הוא דיבר בקרבי פעמים ספורות בעבר, מאז שאני זוכר את עצמי, ובכל פעם שדיבר קרו דברים ששינו את חיי, לטובה. סמכתי עליו כי ידעתי שזהו הקול הכי עמוק שלי, זה שמכיר אותי היטב, זה שיודע מה אני רוצה באמת ויודע לכוון אותי לשם.

היה עוד רגע קט של פחד. מה עם החברים שלי שלא מזמן אמרתי להם שלום? מה עם אימא ואבא? מה עם אחיי היקרים שלא ראיתי כבר כמה ימים?

זה לא משנה כעת. הקול חזר ואמר.

הלכתי לישון רק כעת ולפניי עוד לילה שלם. אפגוש בוודאי בחברי מחר בבוקר, כמו שקבענו, ואת המשפחה אפגוש בסוף השבוע. הכול יהיה בסדר. הקול היה מרגיע, שליו. והנה היא קוראת לי שוב: בן, אין לך ממה לפחד.

אני פוקח את עיניי ומתיישב.

אני בתוך יער. יער עבות. לא ראיתי יער דומה לו בטוילים שלי בארץ. היער הזכיר לי במקצת את אחד היערות שראיתי בטויל בר המצווה שלי עם המשפחה לארצות הברית. עצים גבוהים, גזעים עבותים. מוזר, הם לא הרגישו כמו עצים. הייתה תחושה כאילו גם הם חיים, נושמים ומקשיבים. אני משפשף מעט את עיני ומתרגל לאור.

היא ניצבת מעליי ומחייכת. מחייכת ומושיטה לי את ידה. הייתה בה מתיקות מוכרת, אבל עם זאת נדירה. פגשתי כאן בעיר בחורות דומות לה, כאלו המקרינות מתיקות, שכביכול יודעות הכול ולא מבינות מדוע אתה לא יודע ולמה אתה לא רוצה ללכת איתן יד ביד נטול דאגות לעבר השקיעה. אני עדיין בהרהורי ולהפתעתי היא ניגשת אלי, אוחזת בידי ומושכת אותי מעלה על רגליי.

אני עומד לידה. אני יותר גבוה ממנה אבל רק במעט. היא מישרה מבט לעיניי ובטון בוטח ורגוע אומרת: בן, אני רוצה שתכיר את העולם שלי. את העולם שבו נולדתי ובו אני חיה. המראות שתראה יגעו בליבך עמוקות כי העולם שלי שונה בתכלית מזה שאתה מכיר. העולם שלך נמצא כיום בקונפליקט גדול מאוד. זוהי תקופה סוערת מאוד שמביאה עימה תהיות ושאלות רבות. לבני האדם אצלכם נמאס מהאופן שבו הדברים קורים והם רוצים משהו אחר. הם לא יודעים מה הם רוצים, אבל קול פנימי עמוק אומר להם שלא כך צריך להיות. לעומת זאת, יש כאלה שהמצב הקיים בעולמכם מתאים להם ואינם רוצים לשנותו. כל עולמם יאבד להם, ולכן הם מתעקשים להשאיר הכול כפי שהוא. המצב העצוב הוא שככל שאלה הרוצים שינוי מתעקשים יותר, כך המתנגדים הרוצים שהכול יישאר כפי שהוא כופים את עצמם בעקשנות יתרה. הם לא עושים זאת בכוונה, בן. לזה הם רגילים. הם מפחדים להשתנות. העולם שלי היה פעם כמו זה שאתה חי בו עכשיו. גם אנחנו עברנו תקופות לא קלות. אומנם לא הייתי בחיים באותה תקופה, אך המורשת שלנו כה חשובה

לנו, שכל ילד או ילדה, מרגע היוולדם, לומדים על העולם שהיה פעם ועל העולם שאנו חיים בו היום. אין מי שלא יודע. מעבר לכך, וגם הרבה יותר חשוב, אין מי שלא מרגיש. מה הוא מרגיש? אתה בוודאי שואל, אין מי שאינו מרגיש שזוהי הדרך הנכונה לחיות את החיים. אף לא אחד!

לא הבנתי מה קורה. לפני רגע הייתי בתל אביב, צעדתי אחר הצהריים על שפת הים, ולפתע אני חולם חלום שבו מישהי מספרת לי מהי הדרך הנכונה לחיות, אך עם כל זאת ולמרות ההפתעה והתמיהה, משהו בתוכי ידע בדיוק על מה היא מדברת. אנחנו מדברים רבות על מה שקורה ברחובות שלנו ועל מה שקורה לאנשים. נדמה שהעולם השתגע. שום דבר כבר לא כמו שהיה לפנים. הם גם היו ככה, היא אומרת, ועכשיו כבר לא - זה עוד יותר מסקרן. השאלות התחילו להתרוצץ במוחי כאילו הייתי באמצע פתרון של משוואה מתמטית מסובכת והמחשבה אצה לה מחדש עד לתשובה 'מי הם? מה גרם להם להשתנות? כמה זמן זה לקח?' לא נראה היה לי שהיא מתלוצצת. היא אמרה, אף לא אחד, בקול כל כך בוטח ושלם. אף לא אחד? איך בכלל זה אפשרי?

איך זה אפשרי, אתה שואל? תפסיק לחשוב יותר מדי ובוא ותראה בעצמך.

הופתעתי. המחשבות שלי שקופות לה. עד כמה שקוף היא רואה אותי?

היא הביטה אליי בחיוך קצת ממוזרי שלאחריו כבר לא יכולתי כלל לחשוב. האמת היא שלא היה לי דבר להסתיר, אז לא היה לי אכפת שתראה את כל הבלגן הזה שרץ לי בראש. זה כבר לא מעניין. החשש הקל שהתעורר התפוגג. חייכתי אליה וכשידי בידה התחלנו ללכת למה שנראה כקצה היער.

בן, כשתתעורר בבוקר בדירה שבה אתה גר בתל אביב, תדע הכול. הכול. אני לא חושבת שתהיה שאלה אחת שתיוותר אצלך בלי מענה. כל השאלות שיש לך, או יותר נכון לכם, בני האנוש, אנו שאלנו גם. אנחנו כמוכם. אותו הדבר. רק שעברו כמה שנים מאז שהיינו במצב שאתם נמצאים בו כיום. ואל תשאל כמה, היא אמרה כשרציתי לשאול. כי זה לא משנה, אמרה. מה שעשינו הוא מה שאנחנו עשינו. אתם זה אתם. אין פה מה להעתיק. אתה פה כדי ללמוד עקרונות בסיסיים וחשובים מאוד שיעזרו לך להבין את החיים שלכם כפי שהם כיום. העקרונות הללו כה פשוטים בן, עד כדי כך שזה פשוט מביך. אתה תבין מהר מאוד על מה אני מדברת. בתרבות שלנו אנחנו תמיד מקשיבים לזקנים שבינינו. יש להם ניסיון רב. הם ראו הרבה וחוו הרבה. הם התחבטו במגוון רגשות כה רב עד שאפשר לומר שכמעט לכל שאלה יש להם את התשובה הנכונה והמתאימה ביותר. גם הזקנים שלנו, ברובם, לא היו בחיים כשהחברה שלנו הייתה קרועה ובמשבר כפי שהחברה שלכם נתונה כיום. אך... יש אישה אחת, הסבתא, כך כולנו קוראים לה. אף אחד לא ממש יודע בת כמה היא. יש שאומרים מאות שנים ויש שאומרים אלפים. מספרים עליה שהיא הייתה אז בחיים. מספרים שהיא ראתה את השינוי קורה מול עיניה. והיא כאן, איתנו, צלולה כמו מי מעיין זורמים. עוד תפגוש אותה. היא זו שחזתה את ההגעה שלך לכאן. היא זו שביקשה ממני להיות המלווה שלך בעולמנו. היא אמרה שהחיוך שלי יגרום לך להבין, אז הביטה לעברי וחייכה שוב את חיוכה מלא התום.

מדי פעם אני הולכת לבקר את הסבתא. זה לא מתוכנן. כשאני מרגישה צורך ללכת אליה אני הולכת. היא גרה לא רחוק מהיכן שאנו גרים. הביקורים אצלה תמיד מרתקים. כשאני פונה אל השביל הארוך, כשכל הבתים האחרים נגמרים, ורק אל הבית שלה הוא מוביל, אני כבר מתחילה להרגיש אותה. יש בה רוח ושלווה. היא יודעת הכול. אם חשבת שאני קוראת את המחשבות שלך והרגשת שקוף, חכה עד שתפגוש אותה.

יום אחד, כשנפגשנו, היא אמרה לי, אנה, את יודעת הרבה. כולם כאן יודעים הרבה, אין כאן סודות. אבל את יודעת המון. הגעת לשלב מיוחד מאוד בחייך שבו את זוכה להזדמנות לעשות מעשה טוב בקנה מידה גדול מאוד. אבא לחש לי שהאחים שלנו נמצאים במצוקה קשה. הם חיים במקום אחר, אולי אפילו בממד אחר, אך המצוקה שם היא אמיתית. אמיתית עד כאב. תינתן לך אפשרות לפגוש אחד מהם, גם הוא חכם מאוד. הוא ילך לישון בביתו, כביכול כבכל לילה, ויגיע לכאן בחלום, חלום שישנה את חייו, ואולי, בתקווה, גם את חיי כל אלו החיים בעולמו. אבא אומר שאנחנו צריכים להראות לו. אם נדבר זה לא יספק אבל אם הוא יראה הוא יבין. קחי אותו למפגש עם כמה מחברינו כאן, שבו ביחד ודברו. את צריכה להראות לו מה אנחנו אוכלים ומה אנו שותים, את בתי המגורים שלנו ואת מגרשי המשחקים, את גני הילדים ואת בתי הספר. עלייך להראות לו את המפגשים בערב, את כלי המוזיקה ואת האומנות, לספר לו מה שקורה כאן אצלנו. הוא יודע מה קורה אצלם ומהר מאוד ישים לב להבדל. הוא ישאל שאלות. הרבה שאלות. עני לו על כולן. עליו לראות ולהבין הכול. אחרי זמן מה הביאי אותו גם לכאן, אבל לא מיד. אחרי שיכיר אותנו במקצת, יתכונן עימנו לטקס.

מצחיק, אמרתי. עד עכשיו לא ידעתי את שמך, אנה, נחמד. אני באמת סקרן. לא אשאל הרבה שאלות כעת. אני סומך עלייך שתראי לי. את הסבתא אני רוצה כבר לפגוש! אבא, מי זה אבא? הסבתא בת מאות או אולי אלפי השנים קוראת למישהו אבא. האם גם אביה בחיים? כיצד הוא יודע את כל זה?

טיפשון. אבא. אבא! אבא של הכול. לאבא הארץ ומלואה, כל הארץ, כל האנשים, הכול! הסבתא בקשר מתמיד עם אבא, עם יוצר העולם שלנו, אבי הבריאה. יש האומרים שהיא והוא אחד הם, ושכל מה שהיא אומרת או עושה, הם למעשה דברים ומעשים שלו. אין לה מחשבות

משל עצמה. מדהים, לא? פעם שאלתי אותה אם זה נכון והיא הגיבה בחיך כובש - עזבי שטויות... אך מבטה שליווה את מילותיה אמר לי שזה נכון. סבתא ואבא הם אחד. אני חושבת שזה מה שהפך אותה למי שהיא. זה גם בוודאי מה שמשאיר אותה בחיים איתנו כאן למשך זמן כה רב. אומרים שיש לה תפקיד חשוב מאוד וכשהוא יסתיים, היא תעזוב אותנו ותמשיך הלאה אל המקום הבא שבו היא נחוצה. אין לך מושג לאן הגעת, אה...? אבא הוא מקור החיים שלנו. אין כלום חוץ מאבא. הכול זה הוא ובתוכו. אנחנו הם הוא והוא זה אנחנו. אנחנו פה כדי להיות הוא שמח יותר, לא פחות ולא יותר. אבא משמח אותנו ואנחנו משמחים אותו. ככה זה עובד פה. אין לנו דבר אחר לעשות או שלמענו אנו רוצים לחיות. כל מניע אחר או מטרה אחרת הפכו כבר מזמן לחסרי טעם ותכלית.

זה ידע עמוק, בן, אבל זהו הדבר העיקרי שאתה צריך להבין. לא רק לראות, אלא גם להפנים. החיים כולם משתנים ברגע שזה מובן. אין אדם אחד על פני האדמה שלנו שחי למען עצמו. למעשה, המושג 'עצמו' כבר לא קיים. כולנו מארג אנושי אחד. כולנו יודעים שהכול קשור בכול. כולנו יודעים שמעשה שאני עושה משפיע על הכול ומכיוון שכולנו רוצים רק את טובתו של אבא, המעשים שלנו, כולם, ללא יוצא מהכלל, מבטאים את הרצון הזה.

הייתה בי תחושה שעזרה לי להבין על מה היא מדברת. אני הרי מכיר את אורח החיים שלנו, זה שסובב אותי מדי יום ביומו. כבר מגיל צעיר יכולתי להבחין שיש הרבה אנשים אנוכיים, כאלה שדואגים לעצמם ותו לא. אני זוכר את ליבי נצבט כשראיתי בילדותי איך אבא ואחיו רבו על רכוש שירשו מהוריהם. הם היו כה עסוקים ברצון לשים את כף ידם על כמה שיותר הון ורכוש עד כדי כך ששכחו שהם קודם כול אחים בדם. היו עוד כמה מקרים כאלו שצבטו את ליבי, דברים שהתרחשו בבית הספר במפגש עם ילדים אחרים, אלימות שהייתי עד

לה בחדשות ובטלוויזיה ושקראתי עליה בעיתונים ועוד. הגעתי לשלב שבו הלב כבר הפסיק להיצבט. כנראה הפך לחסין ואולי אף לחסר רגישות. זה תמיד עורר בי תסכול. עד עצם היום הזה. משהו בתוכי אומר בשקט שזו לא הדרך הנכונה. אבל העולם סביבי כנראה מאמין שאי אפשר אחרת.

אנה, האם תמיד הייתם ככה? שאלתי מתוך פליאה באשר לאורך חייהם, וגם מתוך סקרנות שנגעה בפשר החלום המציאותי הזה שבו אני נמצא כעת ושכנראה יש לו משמעות רבה לחיי כאדם בישראל.

לא, בן. לא תמיד היינו ככה. כפי שהזכרתי קודם, סבתא היא כנראה היחידה שהכירה את החיים שהיו פה לפני השינוי, במשך תהליך השינוי וכעת לאחוריו. הסיפורים שהיא מספרת מדהימים. היא מספרת עד כמה החיים לפני השינוי היו מדכאים. שמעתי אותה פעם אומרת שהם היו כה מדכאים, עד כדי כך שהיו בני אדם שלא רצו כלל להיות שותפים בהם, ומכיוון שלא מצאו דרך להיחלץ מהם, הרגו את עצמם. אתה מבין את התסכול שיכול לגרום למישהו לרצות להרוג את עצמו? אתה מבין עד כמה הכאב היה עמוק, שתחושת האבדון והייאוש חלחלה אל הלב של אותו אדם עד לרגע שבו הוא עשה מעשה כדי להפסיק את חייו?! עוד תראה הרבה בביקורך אצלנו. החיים פה מגוונים. אומנם פגשת עד כה רק אותי אבל יש פה הרבה מאיתנו. הרבה מאוד. מיליונים. אנו פרושים על פני הפלנטה הזו באזורים שונים, במגוון תנאי האקלים, במגוון גבהים, סביבת המחצבים, היערות והימים. יש פה חיים שלמים שמאורגנים כמקשה אחת. אנו דואגים לחברי הקהילה שלנו מיום היוולדם עד ליום מותם, אנו דואגים לכול. והדבר המדהים ביותר הוא שהכול קורה בלי חיכוכים. הכול קורה כי הוא צריך לקרות. קצת מצחיק להגיד, אבל נראה שהכול כאן פשוט קורה מעצמו.

סבתא מספרת שעברנו שינוי הדרגתי. היא אומרת שזה לא היה כל כך פשוט ומוכן מאליו, ושבהתחלה הייתה התנגדות רבה של לא מעט חברות וחברים. היא מספרת שבמהלך השנים ההתנגדות התמוססה לה מעצמה כי כל מי שהתנגד לאורח חיים המבוסס על הרמוניה ראה שזה לא עובד, שגם אם קיבל את מה שרצה, אם זה לא קרה מתוך הרמוניה עם כל המארג החי שסביבו, ליבו נצבט. בתחילת הדרך הצביטה הייתה עדינה ולא כל כך מורגשת, אך אט-אט הצביטה נהייתה כה כואבת עד שגרמה לאנשים לשנות את דרך התנהגותם. התהליך הזה פיתח בנו רגישות גבוהה שמביאה אותנו לבחון כל מעשה שאנו עושים, כל מילה שאנו אומרים ואפילו כל רגש או מחשבה שחולפים בנו.

זה נשמע לי יותר מדי. התרעמתי ואמרתי בקול מעט תקיף. אתם בעצם עסוקים כל הזמן בעצמכם ומבקרים את המחשבות והרגשות שלכם. איזה חיים יש לכם? זה לא נשמע לי מלבב במיוחד!

אתה צודק בן. זה לא נשמע מלבב בכלל. אבל, כפי שסבתא מספרת, מה שאתה מתאר היה אחד השלבים הראשונים בתהליך השינוי. אז, כשהכול היה נורא ומאמלל, לא הייתה ברירה אלא לבקר את העולם המוכר, את המעשים, הרגשות והמחשבות. לבקר אותם כי המציאות שסבבה אותנו הוכיחה לנו שהתוצאה של התנהגותנו זו הייתה עולם אומלל. זה לא קרה מעצמו. אנו אחראים לכך. במשך מאות ואלפי שנים לא שמנו לב והנחנו לכל העולה על רוחנו לקבל ביטוי והגשמה. לא סיננו דבר. בן, כשסבתא מדברת על האומללות שהייתה אז, היא מזילה דמעות של עצב שמכילות את העצבות של כל מי שחי אז באותה תקופה. דמעות אלו, כשהן זולגות, גורמות לכל מי שבמחיצתה באותו רגע לחוש הכרת תודה. הכרת תודה לאבינו הגדול שעורר אותנו מהסבל הזה ונתן לנו את הלב שכל חפצו היא הרמוניה. אתה מבין?

לא ממש, עניתי, אבא נתן לכם את הלב שכל חפצו היא ההרמוניה? זה נשמע לי סתום. למה בדיוק את מתכוונת?

קצת חששתי מכל השאלות שעלו בי ומהביקורת שלי. הפליא אותי החשש שהתעורר בי על שאקיץ מהחלום הזה בחזרה לדירה בתל אביב וכל מה שאזכור הוא שנגעתי במשהו שונה. אבל לצד החשש הזה הרגשתי שאינני יכול לקבל את המילים כפי שהן, בלי לחקור את משמעות הדברים. אם היא אומרת שאני צריך לראות ולהבין, לא תהיה לה ברירה אלא להקשיב גם לספקנות שעולה בי. התרעומת שהתעוררה בי גרמה לי להתכנס בתוכי עד שראיתי את אנה מחייכת אליי באותו חיוך כובש.

בן. אתה חייב להפסיק לחשוש. אם אתה עדיין חושב שזה סתם עוד חלום אתה טועה! כן, עליך להבין, לא רק לדעת. ההבנה מחייבת את כל השאלות על מנת לקבל מאיתנו את כל התשובות. בשביל זה אני פה. אז פשוט תישאל, אבל דבר אחד אני מבקשת ממך. כאשר תראה או תשמע דבר מה שאינו מסתדר עם המוכר לך, שים לב לסערת הרגשות שהדבר מעורר בך. שים לב איך אותה סערת רגשות גורמת לך למעין עיוורון רגעי. למעשה, כשאתה סוער ומתנגד מבפנים למה שקורה מבחוץ אתה חווה את חוויות העבר שלך מתנגדות לחוויות ההווה. חוויות העבר הצטברו בך לאורך השנים וגרמו לך להכיר את המציאות ואת העולם כפי שאתה מכיר אותם כיום.

ברור, לא? זוהי פסיכולוגיה פשוטה, אנה!

היא אהבה את העובדה שאני מגיב בערנות לדבריה. הייתה לי תחושה שרצתה שאנהג איתה כתלמיד ולא כמי שנגזר עליו לקבל דברים כפי שהם. מוזר, הפחדים שעלו קודם לכן כבר הפכו לעבר רחוק, השתנו בן רגע.

8. מרבוד של פנינים

אינני יודע כמה זמן עבר מהרגע שנרדמתי. בתוך אותה שינה עמוקה ומלטפת מצאתי את עצמי שוכב בתוך עריסה שמנענעות אותה יד ורגל של דמות המפזמת באוזניי שירה מרגיעה. מסביבי לא היה דבר. לא ידעתי היכן אני ומי היא אותה דמות, אך התחושה שהרגשתי נחרטה בי עמוקות. הרגשתי שאני בבית שבו נולדתי. כוונתי לא לביתי בתל אביב או לבית היולדות, אלא לבית שבו דבר מה הרבה יותר עמוק נוצר בתוכי. היה שם מרבוד של פנינים שזורות בחוטים עדינים, ואני אחת מהן. ידעתי מעבר לכל ספק שמי שנמצאת שם בצד העריסה היא 'אימא'. אם כל הקיום הזה. היא נענעה אותי ושרה לי שירים רכים, וכפי שעשתה בעבורי, עשתה גם לפנינים האחרות שהיו שזורות באותו מרבוד שסביבי, לכולן! התמונה לא הייתה ברורה, אך יכולתי לראות את ידיה שהיו בכול. היא נגעה בכל החוטים שבהם נשזרו אותן פנינים, ואת כולם היא הרגישה. חשתי רגיעה עמוקה. גם אמי ואבי הביולוגיים נדמו כפנינים על המרבוד, גם אנה, תום ויתר החברים, וגם זו שהם מכנים 'הסבתא'. אימא הייתה שם לידנו, מנענעת את העריסה ובקולה הרך אומרת, אל תדאג חמוד, אני איתך, דרכך בטוחה. שמעתי את המשפט הזה נאמר פעם אחת בלבד, אך בהד שאינו נגמר, כנאמר לכולם, לכל הפנינים שבמרבוד.

נקישה בדלת נשמעה.

אנה. כנראה ישנתי עמוק! פקחתי את עיניי והתיישבתי. אני ער, ענית. אורו של היום שרק הפציע בצבץ מהחלון. איזה חלום, חלום בתוך חלום. אור הלהבה שסביב האבן נצנץ כיהלום ומשך את תשומת ליבי.

הבלבול שלרגע חוויתי חלף. אני כאן, בביתה של אנה. עוד נשימה עמוקה ושלווה מילאה אותי. התלבשתי ויצאתי מהחדר לעבר הקולות שנשמעו בבית.

הם היו במטבח. מטבח רגיל, דומה לזה שהכרתי מחיי רק פשוט יותר. ממבט ראשון הבחנתי במיני מכשירים שהיו מונחים על הדלפק, אלא שהם לא היו מחוברים בחוטי חשמל. הקולות ששמעתי היו של אנה ושל אביה שפגשתי אתמול בשוק. לא שמעתי את קולה של דבי.

בוקר טוב, הם בירכו אותי.

בוקר טוב. חייכתי.

איך היה לישון בעריסה? שאל אותי אביה וחיך.

הנעתי את ראשי לצדדים ונשפתי בקול. יש משהו שאתם לא יודעים זה על זה? עניתי בקול קצת מקניט.

יש, ודאי שיש, הוא השיב. אנו יודעים את מה שקשור בנו ושנושק לחיינו. יש אלה שיודעים הכול, כמו סבתא למשל, אבל סבתא היא יוצאת דופן, אין עוד אחד עם יכולות כשלה. יש לה מספר תלמידים ותלמידות שרוכשים את היכולות שלה ואולי אף ימשיכו את דרכה ביום מן הימים אבל זהו. חוויית העריסה בלילה היא חוויה שכיחה, אפילו אומר שכולנו חווים אותה כמעט כל לילה, כך שזה לא היה משהו אישי שלך שרק אתה חווית. אימא חובקת אותנו בלילות ומרגיעה. לעיתים תהליכי יצירת ההרמוניה מתישים והלילה בא כדי לחדש את הכוחות לקראת יום המחרת. אימא היא זו שמושכת בחוטים והיא שמעוניינת יותר מכול בהעמקת ההרמוניה. היא איתנו ואנחנו לרגע לא לבד. האין זה נפלא?

הוא חיך לעברי. מלבד פליאה נוספת לא הרגשתי דבר. הופתעתי רבות עד כה וכנראה שאופתע רבות גם בהמשך.

30. כולם עכשיו כאן

פסענו בדרך חזרה הביתה ולפתע שמעתי בתוכי מנגינה עמומה שנדמה היה כאילו באה ממרחקים. המנגינה הלכה והתחזקה. לפתע אנה החלה מזמזמת אותה.

הופתעתי ונשפתי את האוויר שהיה בריאותי בקול.

הסתכלתי לעברה וחייכתי. היא הסתכלה חזרה והחלה שרה את השיר שכבר הכרתי:

עשרה גשרים יש לו לאדם.
את כולם יחצה כמו רגליו.
חוצה את מצולות תודעתו.

נזכרתי בקולו הרך של יונתן, נהג האוטובוס ובפעם הראשונה בה שמעתי אותו.

לקול הדרכתה של אימא ילך.
ברוח שתיצור כוונתו את וילונות ההסתרה יעיף
ויכיר את מחוזות אינסוף.

השורה האחרונה של השיר הייתה המרגשת ביותר. שרנו אותה יחדיו בלב מלא תשוקה פשוטה לחיים, מול הטבע העז שסכב אותנו ולרגעים היה נדמה שהעצים וחיות הבר שרים יחד איתנו:

עשרה גשרים יש לו לאדם,
 לו ידע את אי-קיומם,
 בגן המשחקים של אימא כבר מזמן היה שוכן.
 והוא השחקן, המשחק וגם ההורה שמשגיח על הילדים...

התשוקה לחצות את הגשר העשירי בערה בי. איך יראו החיים מהעבר
 האחר? איך נראים חייו של אדם שמממש את הכתוב בשורה האחרונה,
 סבתא?

למה לך לדעת? שאלה אנה במבטה.

אהבתי את השיחות האילמות הללו. צלילותן הפתיעה אותי בכל פעם
 מחדש.

למה לי לדעת?

התשוקה לחצות את הגשר העשירי חשובה כי היא זו שדוחפת אותנו
 קדימה ונותנת לנו את הכוח בכל פעם מחדש לקפוץ אל תוך מה
 שלעיתים נראה כאנדרלמוסיה גמורה, אל תוך ההרמוניה. עם זאת,
 נחוץ מאוד לבטל את הרצון האישי.

פרדוקס, עניתי בהומור.

כן. כל חיינו הם פרדוקס אחד גדול, לא?

אם אפשרי המצב שבו אדם שוכן בשלווה בגן המשחקים של אימא
 ויודע שהוא השחקן, המשחק וגם ההורה שמשגיח על הילדים, מצב
 שאת משמעותו אני יכול רק לשער, אז החיים הללו הם לחלוטין
 פרדוקס אחד גדול!

המשכנו ללכת בשתיקה. המנגינה התעוררה בנו שוב ושוב שרנו את השיר המרגש.

עשרה גשרים יש לו לאדם.
את כולם יחצה במו רגליו.
חוצה את מצולות תודעתו.
לקול הדרכתה של אימא ילך.
ברוח שתיצור כוונתו את וילונות ההסתרה יעיף
ויכיר את מחוזות אינסוף.

עשרה גשרים יש לו לאדם,
לו ידע את אי-קיומם,
בגן המשחקים של אימא כבר מזמן היה שוכן.
והוא השחקן, המשחק וגם ההורה שמשגיח על הילדים.

שרנו את השיר שוב ושוב והוא עורר בנו הרגשה נעימה. הרחובות והבתים החלו מקיפים אותנו ולא עבר זמן רב והגענו לביתנו. היום החל מתקרב לסופו ואורו נחלש.

הבית היה שקט. כנראה שדבי ועמוס כבר יצאו. נכנסתי לחדרי ולבשתי את הגלימה הלבנה. אחזתי בידי את המטה עם הסמל בקצהו ויצאתי. אנה לבשה גלימה דומה, אם כי צרה יותר שהדגישה את גופה. היא סימנה לי להמתין, נכנסה וחזרה עם פיסת בד לבנה וכיסתה את הסמל המקודש.

כדאי לחשוף אותו רק כשנגיע.
אתה מוכן? היא נעמדה מולי ושאלה.

הבטתי בה, יפה ונוגה, קורנת אור, כאילו והשמש נכנסה לתוכה וקרנה ממנה אל העולם.

זו שאלה טובה. לא נראה לי שאי פעם אהיה מוכן, אם כי באותו משפט אני יכול גם לומר שמעולם לא הייתי מוכן יותר משאני מוכן עכשיו.

נשמע שאתה מוכן. היא החלה לצחוק.

יצאנו אל הרחוב. בחזית החצר השכנה גדל שיח שפרחיו משכו את עיניי וצבעם כצבע הלילך. נעצרתי, קטפתי פרח ושילבתי אותו בשערותיה. היא חייכה במבוכה. רכנתי לעברה ונשקתי לשפתיה, חש אותה יחד איתי ברגע המושלם הזה.

המשכנו בהליכה ולפתע אנה נעצרה, הושיטה את ידה לעבר שיח סמוך וקטפה פרח שעלי כותרתו היו ורודים בחלקם החיצוני ולבנים מבפנים. היא הביטה בי במבט שובבי, שמה אותו מעל לאוזני הימנית, נצמדה אליי, נישקה אותי קלות והמשיכה ללכת בקצב מוגבר.

הגיע זמן הטקס. ההתרגשות שבי התחזקה.

הדרך שבה הלכנו מלאה באנשים לבושים בלבן. הם לבשו גלימות רכות ובתחושה של התרוממות רוח חייכו לעברנו, לעבר השמיים ולעבר החיים. הפרח שאנה ענדה משך את תשומת ליבם ועורר בהם חיוך. כשראו את הפרח שענדתי אני חיוכם התגבר. לא הייתי מרגיש בנוח להסתובב כך ברחובות תל אביב, הצבע הוורוד היה לבטח מעורר בי מבוכה. פה זה נראה טבעי.

עד עכשיו לא ראיתי כאן אנשים רבים, אך הדרך כוסתה כעת כולה בלבן. זו התפצלה לכמה שבילים. אנה בחרה באחד מהם והובילה

אותנו. היה זה השביל שבו הגענו לכאן עם תום. הגענו לכיפה שבה ירדנו אז למעמקים. היינו רק שנינו וכמו אז, התיישבנו במרכזה, האדמה זזה תחתינו וירדנו מטה.

היינו במעמקי האדמה. האולם שנפתח לעינינו היה רחב מידות יותר משתיארתי לעצמי. הוא התמלא באנשים רבים. קצהו לא נראה לעין.

אחזתי בידה של אנה ושאלתי בפליאה- כמה אנשים יש פה?

כולם עכשיו כאן. כולם. זהו אירוע שאין אחד שלא משתתף בו, המבוגרים והצעירים, הנשים והגברים.

אבל כיצד האולם מכיל כך את כולם?

זו אשליה אופטית. לא כולם נמצאים פה פיזית.

למה את מתכוונת?

קירות האולם הופכים למעין הולוגרמות שמקרינות את האולמות האחרים שבהם כולם כעת מתכנסים. יש כמה עשרות אולמות כאלה וכולם מחוברים כעת לאולם אחד.

הסתכלתי להיכן שזכרתי את קצוות האולם. כל מה שראיתי היה עוד ועוד אנשים.

בוא איתי. הגיחה לפתע סבתא, אחזה בזרועי ומשכה אותי. הבטתי לעבר אנה שאותתה לי בשלוות נפש ללכת.

הלכנו למרכז האולם, עלינו מספר מדרגות אבן והגענו לבימה קטנה עליה ישובים מספר גברים ונשים על כיסאות עץ במעגל. סבתא הובילה אותי לכיסא פנוי וסימנה לי לשבת. חשתי מבוכה. לא ציפיתי להיות הערב במקום מרכזי כל כך. הסובבים סקרו אותי בחיבה ובתחושה של קבלה. עיניהם יקדו אור. הם עזרו לי לפוגג את הרגשת הזרות. הייתי שותף בין שותפים. כולנו היינו שם יחד, שווים, אוהבים ומוכנים.

במרכז המעגל ניצבו חמישה כיסאות דומים רק עם מסעד גבוה יותר. אלו היו ריקים, פרט לזה עליו ישבה סבתא.

האולם היה שקט. אף אחד לא דיבר. כולם היו דרוכים בציפייה. תחושת חום מרגשת מילאה אותי מבפנים, בדומה להמתנה בתחנת הרכבת לחבר אהוב שאמור להגיע בקרוב.

לא ידעתי למה לצפות.